

KOD IDENTYFIKACYJNY
SZKOŁY

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

KOD UCZNI

--	--	--

PRÓBNY EGZAMIN MATURALNY Z HISTORII

Arkusz egzaminacyjny II

Czas pracy 90 minut

ARKUSZ II
WRZESIEŃ 2001
HISTORIA

Informacje

1. Proszę sprawdzić, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 8 stron. Ewentualny brak należy zgłosić przewodniczącemu komisji.
2. Przeczytaj teksty źródłowe i wykonaj polecenia zawarte w zadaniach 33-53.
3. Przy każdym zadaniu podana jest możliwa do uzyskania liczba punktów.
4. Za rozwiązanie wszystkich zadań można otrzymać łącznie 40 punktów.
5. Odpowiedzi należy zapisać czytelnie.
6. Należy użyć tylko niebieskiego lub czarnego długopisu albo pióra. Proszę nie używać korektora.
7. W przypadku podania błędnej odpowiedzi należy dany fragment pracy wyraźnie przekreślić.

Życzymy powodzenia

Nr zadania	Uzyskane punkty
33	
34	
35	
36	
37	
38	
39	
40	
41	
42	
43	
44	
45	
46	
47	
48	
49	
50	
51	
52	
53	
suma	

Próbnny egzamin maturalny z historii
Arkusz egzaminacyjny II

Źródło A

Akt Końcowy kongresu wiedeńskiego z 9 VI 1815 r.

Cyt. za: Wybór tekstów z historii dyplomacji. Opracował B. Winiarski, Warszawa 1938

Art. I

Księstwo Warszawskie, z wyjątkiem prowincji i okręgów, którymi w następnych artykułach inaczej rozporządzono, połączone zostaje z Cesarstwem Rosyjskim. Związane z nim będzie nieodwołalnie przez swoją konstytucję, aby było posiadane przez Najj. Cesarza Wszechrosji, jego dziedziców i następców na wieczne czasy. [...]

Przybierze z innymi swymi tytułami tytuł cara, króla polskiego, zgodnie z formularzem używanym i przyjętym co do tytułów przywiązanych do innych posiadłości.

Art. II

Część Księstwa Warszawskiego, którą Najj. Król pruski posiadać będzie w zupełnym wszechwładztwie i własności dla siebie i swoich następców pod nazwą W. Księstwa Poznańskiego.

Art. III

JC i Apostolska Mość posiadać będzie zupełne prawo własności i wszechwładztwo saliny wielickiej i ściśle neutralnym pod opieką Rosji Austrii i Prus.

Art. VI

Miasto Kraków ze swoim okręgiem ogłoszone będzie na wieczne czasy miastem wolnym, niepodległym i ściśle neutralnym pod opieką Rosji, Austrii i Prus.

Źródło B

Tekst przysięgi członków Towarzystwa Patriotycznego z 1821 r.

Cyt. za: Teksty źródłowe do nauczania historii Polski w szkole (1791-1864). Opracował J. Kazimierski, Warszawa 1972

Przysięgam w obliczu Boga i Ojczyzny i ręczę słowem honoru, że użyję wszelkich sił moich do wskrzeszenia mojej nieszczęśliwej lecz lubej matki, że poświęcę dla jej wolności i niepodległości nie tylko swój majątek, ale nawet i życie. Nie zdradzę i nie wyjawię nikomu tajemnic, które mi są i jeszcze będą powierzone.

Gdybym w przypadku został zdradzonym albo odkrytym, wole raczej utracić życie, aniżeli zdradzić tajemnicę albo wydać osoby do Towarzystwa należące.

Źródło C

Przysięga członków tajnego stowarzyszenia, kierowanego przez Szymona Konarskiego z lat 1837-1838

Cyt. za: Polska w latach 1795-1864. Wybór tekstów źródłowych do nauczania historii Wybór i opracowanie I. Rusinowa, Warszawa 1986

W obliczu Boga i całej ludzkości, wobec mego sumienia, na miłość, która mnie wiąże z nieszczęśliwą Ojczyzną moją, na wieki boleści, które ją dręczą, na drzenie duszy mojej, którego doświadczam na widok lenistwa i bezczynności, na krew męczenników, którą na ołtarzu poświęcę dla Ojczyzny popłynęła i popłynie. Ja N.N., wierząc, że wszyscy ludzie są równi, wszyscy są wolni i wszyscy są sobie braćmi dla postępowania w zgodzie i jedności ku osiągnięciu tego dobra, wierząc że cnotą i obowiązkiem jest działanie przeciw nierówności, która w Ojczyźnie mojej istnieje, że w ludzkie tylko wszechwładztwo spoczywa, przekonany, że jedność stanowi siłę i że przymierze, utworem wszystkich gnębicieli będące, jedynie sprzymierzonymi siłami ludów pokonane być może, [...]

Przyrzekam ściśle zachowywać milczenie we wszystkim, co mi ze strony Stowarzyszenia, jako tajemnica, powierzonym będzie.

Źródło D

Artur Grottger *Branka*

Źródło E

Jan Wołyński

Wspomnienia z czasów szkolnictwa rosyjskiego w byłym Królestwie Polskim 1868-1915 r. Warszawa 1936

Po objęciu władzy w kraju w r. 1883 przez gen. gub. Hurkę, oblicze Apuchtina od razu się zmieniło. Dzięki temu, że Apuchtin przestał przyjmować Polaków na posady nauczycielskie, liczba Rosjan nauczycieli gwałtownie zaczęła się zwiększać, a rusyfikacja i ucisk młodzieży w szkołach dochodził do monstrualnych rozmiarów [...]. Surowo zabroniono czytania i posiadania polskich książek, a kontrola była tak ścisłą, że przy odwiedzaniu stacji uczniowskich przeglądano książki każdego ucznia i przetrząsano sienniki, kufry z rzeczami, czy tam nie było schowanych książek polskich.

Źródło F

Wypadki wrzesińskie w 1901 r. Relacja Bronisławy ze Śniadowiczów - Matuszewskiej

Cyt. za: Wydarzenia w 1901 r. Pod red. Z. Grota, Poznań 1964 s. 179

Do ferii wielkanocnych 1901 r. naukę religii pobieraliśmy w języku polskim. Dnia 24. I nauczyciele zaczęli nas obdarowywać niemieckimi katechizmami. Nie chciałam tego przyjąć. Tak samo postąpił Stanisław Jerszyński. Za sprzeciwianie się nauczycielowi odebraliśmy w dniu 2 V karę chłosty od nauczyciela Koralewskiego. W dniu 3 V nauczyciel, Pohl, był wzburzony, gdy dowiedział się, że rodzice jednego z uczniów odebrali katechizm swemu synowi.

Dnia 6 V zaczynają protestować rodzice przeciw zatrzymaniu ich dzieci codziennie na dwugodzinnym areszcie za nieodpowiednie zachowanie na lekcjach religii w języku niemieckim. Wysłali oni do kierownika szkoły protest, pod którym podpisali się. [...]

Źródło G

Tadeusz Boy-Żeleński o stańczykach

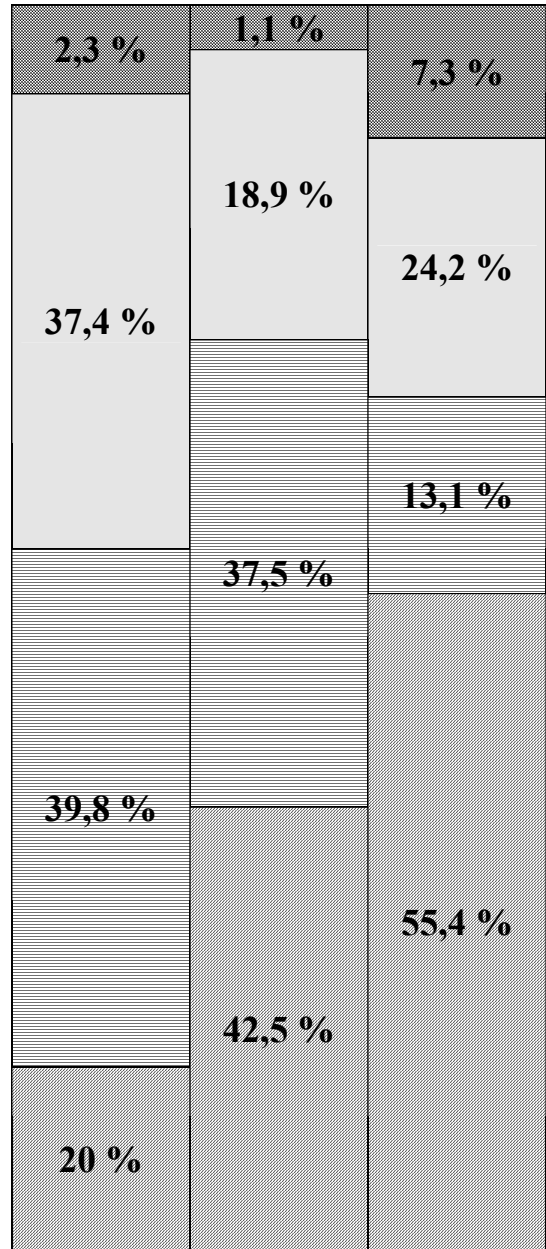
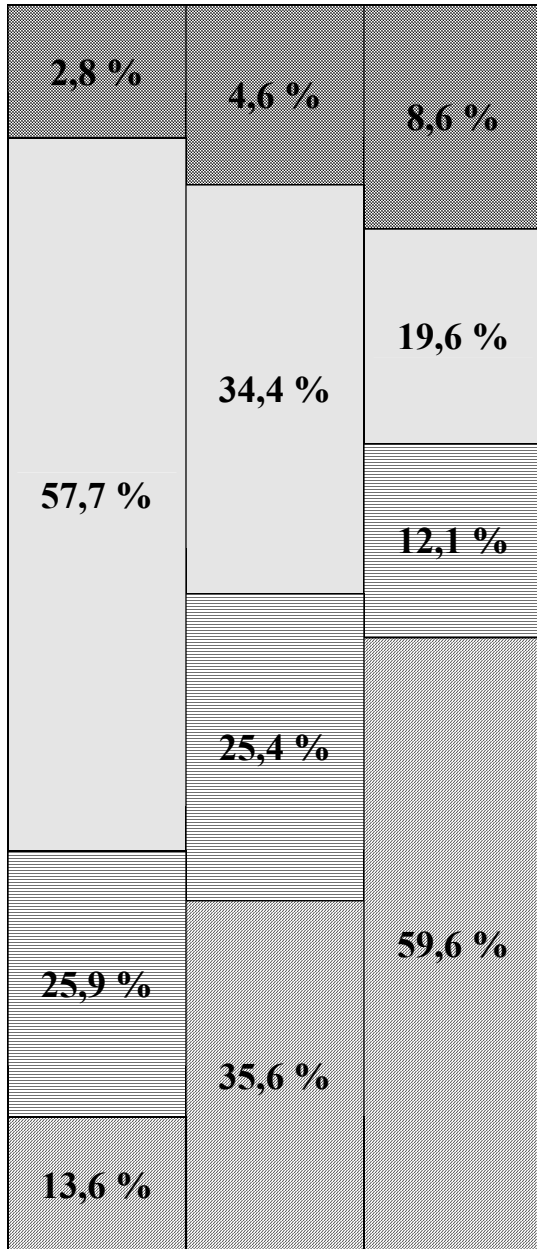
Tadeusz Boy-Żeleński, *Parna, t II: Znaszli ten kraj*, Warszawa 1956. Cyt. za: *Polska w latach 1764-1918*

Pierwsze lata życia spędziłem w Warszawie. Nic umiem powiedzieć, w jakim wieku dziecko przyswajało tam sobie pojęcia polityczne: ale zdaje się, że takie chwywane z powietrza słowa, jak Moskale, żandarm, Cytadela, Apuchtin, niosły z sobą najwcześniejsze obrazy, spowijające beztroskie dzieciństwo atmosferą nieuchwytniej grozy. Byłem brzdącem, kiedy rodzice przenieśli się do Krakowa. Inny klimat, żadnego widomego ucisku. Mickiewicz w szkole, Kościuszko w teatrze, Polska na co dzień i od święta. Były inne nabożeństwa — w rocznice patriotyczne — na które uczniowie wymykali się ze szkoły „Belfry” patrzyły na to przez palce, raczej z sympatią. Po jednym z takich nabożeństw któryś ze starszych uczniów rzekł: „A teraz jazda, zrobimy kocia muzykę Popielowi. Hańba stańczykom! Niewiadoma „Popiel” dała mi się bliżej poznać z pism humorystycznych. Paweł Popiel, arcystańczyk, figurował w każdym prawie numerze satyrycznego „Diabła”. Czasem jako strażak sikawką, czasem w kontuszu i w pierogu austriackim. Opowiadano o nim, że będąc raz w kościele, póki śpiewano „Z dymem pożarów” wtórował z przejęciem, ale kiedy zaczęto śpiewać „Boże, coś Polskę”, wyszedł wzburzony, mrużąc coś gniewnie pod swoim potężnym nosem. „Czemu?”, pytałem. „No cóż, stańczyk!” Zrozumiałem później, że pieśń „Boże, coś Polskę”, związana z pamięcią i kultem roku 1863, działała na tego stańczyka na kształt czerwonej płachty.

Tak więc przez cały czas mojej młodości słowo „stańczyk” bzykało mi ustawiczne koło uszu, powtarzało się w rozmowach i żartach. A cóż dopiero, kiedy przyszły wybory do sejmu lub do Rady Państwa, gdy rogi ulic pokrywały się kilka razy dziennie coraz to nowymi afiszami. Cóż za uciecha dla dzieciaków te afiszowe polemiki. Z jednej strony padały słowa: „tromtadracja, warchoły” - z drugiej: „serwilizm”, „trójlojaliści”. To stańczycy walczyli o mandaty z demokratami. Z reguły stańczycy zwyciężali. „Było do przewidzenia, mają pieniądze, mają za sobą rząd, nieboszczyków, no i bezecny system kurialny, mówili z goryczą najbardziej uświadomieni politycy w mojej klasie, która na ogół była nastrojona demokratycznie. Stańczycy zwyciężali na całej linii. Po ich stronie był sukces. Koncesje użyczone krajowi przez Austrię były - w porównaniu z dawniejszym stanem - olbrzymie, a stańczycy umieli je pochwycić prawie niepodzielnie w ręce. Mieli ten rozum, aby wyjść po trosze z ciasnego kręgu szlacheckich i wciągnąć do swego obozu czołową inteligencję, zwłaszcza z kół profesorskich. W rezultacie na kilka dziesiątków lat administracja, mandaty poselskie, teki ministerialne, katedry uniwersyteckie, Akademia Umiejętności, Rada Szkolna, wszystkie prawie instytucje, przedstawiające jakąś siłę, wszystko bez mała znalazło się w ich rękach.

Źródło H

STRUKTURA GOSPODARSTW DROBNEJ WŁASNOŚCI NA ZIEMIACH POLSKICH

Królestwo
Polskie
1877 r.

Galicja
1859 r.

Wielko-
polska
i Pomorze
Gdańskie
1882 r.

Królestwo
Polskie
1904 r.

Galicja
1902 r.

Wielko-
polska
i Pomorze
Gdańskie
1907 r.

Do 2 ha

2-5 ha

5-20 ha

20-100 ha

Na podstawie źródła A:

Zadanie 33 (1 punkt)

Określ związek łączący część ziem polskich z Cesarstwem Rosyjskim.

.....

Zadanie 34 (1 punkt)

Podaj nazwę ziem przyznanych Prusom.

.....

Zadanie 35 (1 punkt)

Napisz, które państwo uzyskało prawa do eksploatacji kopalni soli w Wieliczce.

.....

Zadanie 36 (3 punkty)

Określ status Krakowa i jego okręgu.

.....

.....

.....

Zadanie 37 (2 punkty)

Wykorzystując wiedzę pozaźródłową oceń:

a) które z państw zaborczych otrzymało najmniejsze terytorium w stosunku do ziem utraconych na rzecz Księstwa

.....

b) które z państw otrzymało największy obszar Księstwa Warszawskiego.

.....

Na podstawie źródła B i C:

Zadanie 38 (1 punkt)

Wymień nadrzędny cel działalności organizacji spiskowych na ziemiach polskich w latach dwudziestych i trzydziestych XIX wieku.

.....

Zadanie 39 (1 punkt)

Napisz do czego zobowiązywali się członkowie Towarzystwa Patriotycznego i Stowarzyszenia Ludu Polskiego.

.....

Zadanie 40 (3punkty)

Wyjaśnij, która z tych organizacji miała bardziej radykalny charakter. Podaj dwa postulaty programowe uzasadniające ten pogląd.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Na podstawie źródła D:

Zadanie 41 (1 punkt)

Napisz, z którym powstaniem zbrojnym związane jest wydarzenie przedstawione na ilustracji.

.....Za

Zadanie 42 (2 punkty)

Wyjaśnij, jaki wpływ na przebieg tego powstania miało przedstawione wydarzenie.

.....

.....

.....

Na podstawie źródła E:

Zadanie 43 (2 punkty)

Napisz, jaką politykę prowadziła Rosja w byłym Królestwie Polskim w II połowie XIX wieku i podaj dwa przykłady.

.....

.....

.....

Na podstawie źródła F:

Zadanie 44 (2 punkty)

Określ politykę, której efektem były opisywane wydarzenia i podaj przykłady postawy Polaków wobec niej.

Próbny egzamin maturalny z historii
Arkusz egzaminacyjny II

Na podstawie źródła G:

Zadanie 45 (3 punkty)

Wymień argumenty świadczące o swobodach narodowych posiadanych przez Polaków w Galicji.

Zadanie 46 (1 punkt)

Określ stosunek Stańczyków do walki narodowowyzwoleńczej.

Zadanie 47 (2punkty)

Napisz, jaką rolę odgrywali Stańczycy w Galicji.

Zadanie 48 (2 punkty)

Wymień zarzuty stawiane Stańczykom przez Boya.

Zadanie 49 (2 punkty)

Dlaczego pieśń „Boże coś Polskę” wywołała wzburzenie u Pawła Popielą.

Próbny egzamin maturalny z historii
Arkusz egzaminacyjny II

Zadanie 50 (2 punkty)

Na podstawie źródeł E, F, G porównaj politykę państw zaborczych wobec Polaków w II połowie XIX wieku.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 51 (2 punkty)

Na podstawie źródeł F i G oceń postawy Polaków wobec zaborców w II połowie XIX w.

.....

.....

.....

Na podstawie źródła H:

Zadanie 52 (3 punkty)

Przedstaw strukturę własności ziemskiej w poszczególnych zaborach w II połowie XIX w.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 53 (3 punkty)

Porównaj zmiany zachodzące w strukturze własności ziemskiej w poszczególnych zaborach w XIX wieku i na początku XX wieku.

.....

.....

.....

.....

.....